

مناسبات علوم انسانی و علوم تجربی

نقش علوم تجربی در استنباط و اجتهاد فقهی

محسن غرویان*

چکیده

در میان محورهای و موضوعات پیشنهادی کنگره، محور مناسبات علوم انسانی و علوم تجربی در نظرم جالب آمد. لذا تفکر و تفحصی نمودم که به موضوعی بدیع بیندیشم و بیابم تا در نگارش چند سرناقابل لااقل انگیزه‌ای قوی داشته باشم. موضوع «نقش علوم تجربی در استنباط و اجتهاد فقهی» در نظرم جالب افتاد و بدیع آمد. هرچند «نقش زمان و مکان در اجتهاد» فراوان به بحث کشیده شده، اما بحث «نقش علوم تجربی در اجتهاد فقهی» را در کتاب و مقالاتی نیافتم.

آنچه در این مقال مختصر و مجال اندک آورده شده، فقط به عنوان طرح موضوع و عرضه منظری نو در بحث اجتهاد است. امید که محققان و پژوهشگران ارجمند این بحث را پی گیرند و زوایای آن را عمیق و دقیق بکاوند و حدود و ثغور آن را بهتر مشخص سازند. اگر این مقاله بتواند در این باب حتی یک سؤال نو به دست دهد و زاویه جدیدی در بحث بگشاید، نگارنده به مقصود خود رسیده است.

واژگان کلیدی: علوم انسانی، علوم تجربی، مناسبات، اجتهاد فقهی، علم فقه.